

Premiul Uniunii Scriitorilor

● **ION BAIESU** —
În căutarea
sensului pierdut
(Editura
„Eminescu“)

● **FĂNUȘ NEAGU** —
Scoica de lemn
(Teatrul
„Nottara“)

● **DUMITRU
LEADU
POPESCU** —
Studiul osteologic
al unui
schelet de cal
dintr-un
mormint avar
din Transilvania
(Revista „Teatrul“
nr. 7—8/1979)

Premii de pe anul

Foarte târziu, adică nu în ianuarie 1980, nici în luna mai, cum sunau unele promisiuni ci tocmai în luna decembrie a anului trecut, juriul Uniunii Scriitorilor și cele ale asociațiilor de scriitori din Capitală și din provincie au procedat la acordarea premiilor pentru literatura anului 1979. Fără să ne mai întrebăm ce întâmplări și ce neînțelegeri au dus la crearea respectivei întârzieri, vom încerca să comentăm, în cele ce urmează, premiile acordate literaturii dramatice.

Mai întâi de toate, ne sare în ochi faptul că nu toate asociațiile de scriitori din țară au acordat premii dramaturgiei. Dacă Asociația din București a oferit trei premii, iar surata ei din Iași, unul singur, breslele respective din Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Tirgu Mureș, Craiova și Sibiu au ignorat „în unanimitate“ genul dramatic.

Și totuși, nu această absență a premiilor pentru dramaturgie din „repertoriul“ asociațiilor numite mai sus ne-a nedumerit, ci — cum să-i spunem? — **datina**, obiceiul acesta foarte puțin literar, de a se premia nu textul de teatru tipărit, ci textul reprezentat într-un spectacol; nu literatura scrisă, ci expresia ei orală, rezultată, într-o anumite montare, în premieră pe țară, la cutare teatru. Fiindcă, procedând ca atare, juriul nu mai vrea să știe ceea ce toată lumea a aflat de mult, că una-i textul tipărit (în care autorul este responsabil și de cea mai minusculă virgulă), și cu totul altceva, snopul de replici rostite pe scenă: pur și simplu, pe neașteptate, juriul suferă un fel de lapsus, și uită că regizorul elimină uneori părți substanțiale din opera dramaturgului, astfel încât sensurile textului se restrâng (mai rar, se îmbogățesc), după nevoile stricte ale artei spectacolului. Este astăzi un adevăr îndeobște știut, un bun al tuturor, faptul că textul dramatic dintr-un spectacol îl reprezintă pe scriitor parțial, sau nici măcar nu-l reprezintă.

Este nefiresc ca Uniunea Scriitorilor să premieze o dramaturgie care nu-l reprezintă, în totalitate, pe scriitor. Premiul dat unui text dintr-un spectacol este implicit un premiu dat spectacolului. Or, Uniunea Scriitorilor nu trebuie să premieze spectacole, ci opere literare. Spectacolele, se știe, sînt premiate la diferite festivaluri de artă teatrală sau de către asociația de resort, a oamenilor de teatru și muzică.

Dar să intrăm în chestiune: merită **Scoica de lemn** a lui Fănuș Neagu, un premiu al Uniunii Scriitorilor? Fără îndoială, da. Fănuș Neagu este, după părerea noastră, unul dintre reprezentanții dramaturgiei noastre de azi. **Scoica de lemn**, alături de **Echipa de zgomot**, reprezintă texte de referință în materie de dramaturgie românească parabolică, și, în același timp, modele de frumusețe a limbii românești. Caracterul expres poetic al pieselor lui Fănuș Neagu ascunde conflicte grele de sensuri, care țin de na-

dramaturgie

1979

tura universalului. Este adevărat, **Scoica de lemn** a fost jucată în premieră pe țară la Teatrul „Nottara” din București, în anul 1979. Pe această bază, a și intrat în discuția juriului de la Uniunea Scriitorilor. Dar textul tipărit al acestei piese a devenit bun public din anul 1977, când a fost tipărit în revista **Luceafărul**. Cum să ne explicăm premiul acordat scriitorului abia acum? Ca o încercare tardivă de a se repara o... mai veche injustiție? Ca o tentativă de a-l flata — indirect, desigur — pe regizorul Dan Nasta, autorul spectacolului amintit, de la „Nottara”?

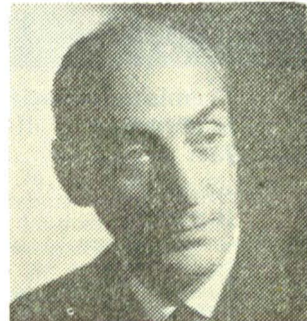
De asemenea, poate spune cineva că nu merită un premiu al Asociației scriitorilor din București piesa de teatru **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă**, poate cea mai importantă creație a dramaturgului Horia Lovinescu? Îl merită cu prisosință. Drama filozofică românească are, în această așa-zisă apocalipsă bufonă, una dintre temeliele ei de rezistență. Dar piesa respectivă, reprezentată, e drept, pe scena Teatrului „Nottara” în anul 1979, a fost publicată mai demult; ca atare, nu exista nici un motiv pentru a beneficia de premiile anului 1979.

A premia un text dintr-un spectacol, și nu textul tipărit, este, uneori, chiar, un scop în sine. Textul lui Nelu Ionescu **Cum s-a făcut de-a rămas Catlnca fată bătrână** a fost publicat în revista „Teatrul” nr. 6/1979, și după aceea pus în scenă la Teatrul Național din Iași. Cu toate acestea, Asociația scriitorilor din Iași premiază textul din spectacol amintit. Situația se repetă și cu alți autori premiați.

Astfel că, dacă am fi să credem în niște criterii ferme pentru premiarea literaturii dramatice, dintre cele șapte premii acordate pentru anul 1979, numai piesa lui Dumitru Radu Popescu, **Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormint avar din Transilvania**, publicată în revista „Teatrul” (nr. 7—8/1979), a fost premiată fără concesiilor, adică fără „abateri de la normele” înscrierii în „topul” anului 1973, și — nu e nevoie să mai adăugăm — pe bună dreptate.

Intr-adevăr, **Studiul osteologic...** este o importantă frescă istorică, concepută pe durata a trei generații, în care, apelînd la mijloace compoziționale specifice literaturii dramatice moderne, dar și la formula personajului-simbol, dramaturgul încearcă un punct de vedere personal, evident discutabil, asupra rolului maselor și al personalității în istorie, asupra relației dintre adevărul propagat și adevărul neexprimat. Numeroasele accente pamfletare, o anume aglomerare de probleme acut contemporane, sincronizează universul tematic al acestui nou text, semnat de D. R. P., cu tendințele evolutive actuale ale dramaturgiei din multe alte țări, inclusiv din lumea socialistă.

Cultul adevărului frust, jocul dintre adevăr și minciună par să fie teme permanente și la Tudor Popescu. Optînd pentru comedia de moravuri, Tudor Popescu a

Premiul Asociației Scriitorilor din București

● **RADU I. ALEXANDRU** —
O șansă pentru fiecare
(Teatrul Dramatic din Galați)

● **HORIA LOVINESCU** —
Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă
(Teatrul „Nottara”)

● **TUDOR POPESCU** —
Paradis de ocazie
(Teatrul de Stat din Sibiu)

Premiul Asociației Scriitorilor din Iași

**NELU
IONESCU** —
Cum s-a făcut
de-a rămas
Catinca
față bătrână
**(Teatrul Național
„Vasile
Alecsandri”
din Iași)**

reușit să impună, în **Paradis de ocazie**, o puternică atitudine satirică. Acest autor vede cu un ochi proaspăt realitatea imediată, disecă după o rețetă proprie faptele de viață, înlătură de pe ele pojghița edulcorantă, punându-l pe spectator față în față cu sine și cu un posibil și plauzibil mediu social. Realitatea pe care o scruta Aurel Băranga a evoluat, la rindul ei, s-a diversificat, și-a modificat accentele. Tudor Popescu pare să-și asume rolul de conștiință care veghează.

Dacă despre aceste două piese de teatru, asupra cărora ne-am oprit, se poate spune că, indubitabil, constituie momente demne de luat în seamă ale dramaturgiei contemporane românești, pentru anul literar în discuție, ele nu sînt singurele.

Semnalăm cititorului nostru, de pildă, doar comedia politică **Europa, aport, viu sau mort!** de Paul Cornel Chitic și tragedia optimistă în două acte **Monolog cu fața la perete** de Paul Georgescu, publicate în revista „Teatrul”, de-a lungul anului 1979. Nu dorim să epuizăm această posibilă listă, dintr-un motiv lesne de înțeles: ar fi prea mare numărul autorilor de dramaturgie ignorați, pentru reușitele lor din 1979, realmente pe nedrept. Dar istoria literaturii, ca orice istorie, are dreptul la meandre, iar dramaturgii sînt primii care cunosc acest adevăr.

O ultimă întrebare: membrii juriilor au citit, în anul 1980, toate piesele publicate în 1979?

Paul TUTUNGIU

(continuare de la p. 15)

tor al istoriei culturale europene. Cronicile teatrale eminesciene explică — o dată mai mult —, cu o deosebită vigoare teoretică, ce însemna, în plan artistic, școala marelui Millo, cu alte cuvinte, stilul de joc al *naturalului clasicizant*.

Această situație a cronicarului în raport cu dinamica ideilor vieții teatrale capătă un relief constant în jurnalistică lui Eminescu. În „Curierul de Iași”, publicație fără preocupări culturale, cu statut de buletin administrativ (și pe care poetul însuși o ironizează drept „foaia vitelor de pripas”), Eminescu acordă adeseori cronicii dramatice accesul către dezbateră conceptuală. Căptușeala teoretică a analizelor unor spectacole ieșene dintre august 1876 și martie 1877 adîncește rolul formativ al foiletonului critic. Cultura nu numai că susține, în aceste pagini, o instanță de control asupra punctelor de vedere, ci înlesnește și punerea în circulație a unor judecăți subtile, cum este aceea din cronica la

Revizorul general — prelucrarea lui Petre Grădișteanu după Gogol (și Merimée) —, relevînd „*opinia unora*”, după care „*adevărata comedie trebuie să te facă melancolic*”. De pe o asemenea platformă, este firesc ca autorul cronicilor să-și îngăduie o libertate a analizei critice, care nu face deosebire între celebritățile epocii și începători.

În „Familia” din 1870, Eminescu nu se sfia să-și exprime rezervele față de acele comedii ale lui Alecsandri în care „*modelele și fîntele pe care a le fi urmărit sînt foarte turburi*”. În „Curierul de Iași” sînt judecați cu asprime, cînd i se pare a fi necesar, actori iluștri ai timpului, ca Mihail Pascaly, Frosa Sarandi, Mihail Galino sau încă tînărul Grigore Manolescu. Sensul constructiv al „Direcției noi” se manifestă și în acest spor de demnitate a cronicarului junimist. Mai tîrziu, la „Timpul”, acest intransigent privitor de teatru își va continua, cu aceeași febrilitate, examinările critice.